

कथा समाज संरचना

पं 309

(1)

(1) कथा समाज कथा लेखन कार्य 96 29 से 96 29
आधुनिक मूल सु. 2 2 2 2

(2) विद्युत् प्रणम

ले. परीक्षा.

96 29 से. 96 29

704

(3) जीवन और समाज

(संस्कृत)

96 20 ले. साक्षात्कार

(4) चंद्रिका समाज (सुलो)

संस्कृत साहित्य

उत्तर - का. 101.

एवम्। स्तो. 52 6

(1)

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभगवते नमः ॥ इत्थं त्वं आदिशक्तिस्त्रिज्वलनभव
नेव ह्यसुद्रे स्मरंति आकासे अतरेत्ते अधिजलगमने त्रियसेनागलो
के मानवो दिव्ययक्षसवसुवज्रजने भक्तिभगानुशक्ते सादेविदिव्यमूर्ति
प्रहरतिदुरिते चर्ममुद्राप्रचंदा १ उं प्रां प्री चर्ममुद्रेशिवगमनगतेः श्री
षण्णोमीमचक्रे कोंकोंकोंकोधमूर्तिविक्रतनरमुखी तीक्ष्णदंष्ट्रा
करालीकंकंकं कालाधारी चमासेजगदिदं जत्तयंती प्रसंति कुंकारो
चारुयंति प्रहरतिदुरितं चर्ममुद्राप्रचंदा २ उं प्रां प्री घूंघोररूपे
घघघघघटिते घरघरारावघोरे तिमंसिस्थूलजंघे पिवतिनरव
साधर्मघर्मीयमाणां प्रां प्री प्री प्रावयंति सकलभवतले यत्तगंधर्वना
गेत्तांतीत्पूत्थो भयंति प्रहरतिदुरितं चर्ममुद्राप्रचंदा ३ उं प्रां
स्त्रीस्त्रं चंमंगेह हरिहरनिमिते रुद्रमूर्तिश्चकीर्ते वंप्रादित्योच
कीर्णे जटमुकटशिरोबेष्टिताकेतुमाला स्कंधेवघोरुगंप्रससि

2)

नकिर्णिजातारकाहारकंठे सादेविदिव्यमूर्ति प्रहरतिदुरितं चर्म
 मुंमाप्रचंमा ४ तेषांवीषुंषद्वागहस्ते वरकनकनशैलेः सूर्यकांत
 मलेजः विद्यतज्वालाविलनेनवशशिनन्नेः कीर्तिकादव्य
 णेनः हाहाभुजैप्रभुतैः कलिकलि - कवात्रीइयंतिहसंति । कुं
 कारोवासुयंतिप्रहरतिदुरितं चर्ममुंमाप्रचंमा ५ उंकीं कुं कुं
 कालरात्री रविशिशिमापनी शुभमारी कुमारी कुं कुं कुं कालजंघे
 घघघमतिगिरे मंत्रमूर्तिशकते ऐं मां कीं मूं मूं कसागीत्यजा
 तकलकलारावघोषाट्टहामाः सादेविदिव्यमूर्तिः प्रहरतिदुरि
 तं चर्ममुंमाप्रचंमा ६ त्वंक्रां स्त्रीत्वंचरौद्री । वक्ररणगमना - चदेवि
 कुमारी । त्वंचकीचक्रहस्ताः धुंघुरतिरवी । त्वंचवाराहदूपाः ऐं द्रीत्वं

विष्णुः ॥ १ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो जगन्तेवासुदेवाय ॥ ॐ अस्मिन् श्रीविष्णुपं
जरस्तोत्रस्य नारद ऋषिः षष्ठः प्रबन्धः श्रीकृष्णपरमात्मादेवता सवरि
क्षेत्रे जपे विनियोगः अथ ध्यानं परंपरस्यात्कृतेरनादि मेकं नि
विष्टं वक्रुधागुहायं सर्वालयां सर्वचराचरस्यं नमामि विष्णुं जगदेकना
थं १ विष्णुपंजरकंदिव्यं सर्वदुष्टनिवारणं उच्यते ज्ञो महावीर्यं ।
सर्वसत्रुनिकंदनं २ त्रिपुरंदधमानस्य हरस्य वृक्षणेदितं तदा ।
हंसं पृथक् क्षामि आत्मरक्षाकरं परं ३ पादोरक्षतु गोविंदो जयैचे ।
वत्रिविक्रमः ऊरुमेकेश्वरक्षेत्र कटिचैव जगद्गर्दनं ४ नाभिचैवाशु
तोरक्षेत्र गुह्यं रक्षतु वामन उदरं पद्मनाभश्च एष्टिचैव तु माधव ५ ।
वामपाश्वे स्थितो विष्णु दक्षिणे मधुसूदनं वाङ्मयां वासुदेवश्च हृदयं
चक्षुःशिरसि ६ कर्णोरक्षतु वाराहं कृष्णश्च मुखवर्त्मफलं माधवः कर्ण
मूले तु हृषीकेशश्च नासिके ७ नेत्रे नारायणो रक्षेत्तैत्र ललाटे गरुड

(3)

ध्वजः कपोल्लोके सवोरक्षेत् त्रैकुंगसर्वतोदिसि ८ श्रावणौ पितुस
वैष्णोः मगानां चैवरक्षतु पूर्व्यां पुंरुकात् प्राग्नेयांश्चाधरस्त
था ९ दक्षिणे नारसिंहश्च नैरुत्यां च दामोदर पुरुषोत्तम
वारुणां वायव्यां पीतवासस १० गदाधरस्तु के वैष्णो संघं
ईसां नतोदिसि आकासे च गदारक्षेत् पाताले च सुदर्शनं
सन्नधः सर्वांगत्रेषु एविष्टे विष्णुपंजरं विष्णुपंजरएति
ष्टाहं विचिराममहीतले १२ राजद्वारे पथे घोरे संगंमोस
त्रुसंकटे नदीपृथरगे चैव चौरव्याघ्र भयेषु च १३ नाकि
नीपृथरगेषु भयंतस्मन जायेते रक्षरक्षमाहादेव रक्षर
क्षनमेश्वर १४ रक्षंतु देवताः सर्वे ब्रह्मा विष्णु महेश्वराः ज
ले रक्षंतु चाराद्ः खले रक्षमाधवः १५ अटव्यां नारसिंहश्चः

(31)

विद्यते चारुभाषिणी ६ तस्यापुत्रोऽहोयोहि कृष्णो नाम
परंतपः चाकरोदयवेलायां त्वामेव सहनिष्पति ७ कंस
उवाच दैवज्ञयोतिषां प्रेष्ट यत्नतः कथयस्व मां कुत्र
मासे दिने काले समां कृष्णोऽहोनिष्पति ८ दैवज्ञ उवाच
घेमासे सिते पक्षे सप्तम्यां दानवेश्वरः न विष्पति त्वया
युद्धं कृष्णस्यैव माहात्मनः ९ संग्रामे निर्जितं तत्र त्वामे
व सहनिष्पति अत्रार्थनात्मनः कंस रक्षां कुर्यात्प्रयत्न
तः १० नारदो इत्युक्तं ते मनोरात्रे कंसं कृष्णोऽहोनिष्पति
तत्रात्र संशयः कार्यं स्वयांशं सुरेसुरः ११ उवाच ॥
तस्य दैत्यस्य यावार्ता वदस्व सुरपुंगव कथं कृष्णः समुत्पन्नः
कथं कंसं सहनिष्पति १२ केन केनैव विधिना युध्यते च मु

(4)

३

५० ५ कुर्मर्कः ब्रह्मपुत्रमुनिश्रेष्ठ यन्नात्कथयनारदः १३
॥ नारदोवाच कंसो नाम महादैत्यः प्रतीहारमथाब्रवी
त् देवकीमत्स्यसायाचः स्तित्वा त्वयैवसा १४ एवम
स्तित्तेनोक्तं कस्मिन्कालेचसागता यमुनातीरग
तास्तत्र घटमादायदुःखिता १५ घटब्रह्मोस्तितत्रैव
धनच्छायोतिदीर्घक्रः उपविशातरुच्छाये रुदंतीदेवकी
तदा १६ यशोदा नाम तन्वगी तत्रायातातदेवहि ।
साभार्यानिंष्टोपस्य देवकीप्रतिसाब्रवीत् १७ किम
प्ररोदनंक्रांते क्रियतेयत्वयाभूरां कावार्त्तिकथ्यतामेव
प्रशादंकुरुमां प्रति १८ उवाच देवकीचाथ यशोदाप्रति
डाखिता कंसो नाम मम भ्राता पापिष्टोडृष्टकर्मक्षत् १९

३

निष्पुः सर्वतः पातुकेसवः दिवारत्तुमंस्य रात्रौरत्तुत्तुमा १६ पंधानांदु
 गामेरत्तुत्तु सर्वमेवजनाईत्तु रोगविध्वक्तश्चैव वृत्तहागुरुत्तु
 ल्यका १७ स्त्रीघातीवालघातं च सुरापीवृषलीयति मुच्यतेसर्व
 पापेभ्यः पगनाचनकरार १८ अपुत्रीलभतेपुत्रीः धनार्थलभ
 तेधनं विद्यालभ्यते विद्या मोक्षार्थलभ्यतेगतिं १९ आप
 दाहरतेतिर्न विदुस्त्वार्थुस्यदाः ॥ यस्त्विदंपठतेस्तोत्रैः विष्णु
 पंजरमुतमं २० मुच्यतेसर्वपापेभ्यो विष्णुलोकंसगलिति ॥ गो
 सहस्रफलंतस्य वाजपेयसतानिच २१ अश्वमेधसहस्राणि
 फलंप्राप्नोतिमानसैव ॥ २२ इतांश्रीवृहांदु राणे विदुपंजरस्तो
 त्रसंहरणं ॥ २३ सीतीनाप्रपदमासेषु श्लोकपत्नीस्थियो ३ स्ववासरे
 लिखि ॥ धाकीसनपगनार्थ सी ॥ १८ १८ रा साके १६ ८८ का श्री
 श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥

(5)
जः प्राष्ट था प्रायोमानयेत्तत्र गुडयीपिप्पलीतथा ३५ धारयेत्सुठिकातत्र
१० कलापेचप्रथक् प्रथिक् स्थापयेदशरूपाणि देवकीचतथैवचः। मत्स्यः
कर्मवराहश्च नारसिंहोद्यवामनः रामोरामश्चकेशश्च बौद्धःकल्की
तितेदशः ३७ गोपिकाश्चयज्ञोद्योच पूजयेच्चप्रयत्नतः वसुदेवोद्यो
नंदश्च पूजयेद्धरिसंनिधौ ३८ वर्षेषुमेवसंपूर्णं ततोद्यापनमा
चरेत् विप्रांश्चपूजयेन्निर्घ्नं दक्षिणात्तोजनादिभिः ३९ यः करोति
व्रतं चैव दुक्त्तिमुक्तिप्रदायकम् आयुःकार्त्तियशोलाभं पुत्रपौत्रादि
कंतथाः ४० निःकेवलाकथाश्च स्था मानवो जन्तिसंयुतः पापहानि १०
र्त्तवेतस्य लभते गतिमुत्तमाम् १४१ इति विष्णुपुराणे लक्ष्मजन्माष्टमी
वृत्तथासंपूर्णम् शुभंमस्तु लेखनपाठकयो सा १८२१ सा १८८६ अ॥
नामेशुक्तेपक्षे तिथौ शष्टमी गुरवासरे ॥ ति. नि. परसरामनावा मध्ये श्री. अ.

(6)

वत् लोकाः सर्वे समागत्यः वासुदेवं प्रथमं जयन् २२ जयेत्ति च मुदा दे
वी ननंदुश्च परस्परम् पुष्पवृष्टिमुखः सर्वे सर्वे देवास्वास्वाः ३०
गोपाश्च हर्षसपत्ना श्वं वलाश्च गतितां वराः नंदगोपस्तथा हर्षि
देवकी च सुहर्षिताः ३१ यशोदा हर्षसपत्ना लोकाः सर्वे सहर्षिताः ।
इन्द्रवाच इहिनारदयत्नेन कुरुजन्माष्टमीवृत्तम् त्रिभुवणं किं फ
लंतस्य कथं वै प्रजयेद्वरिम् ३२ नारदवाच जाडमास्यसितेप
ले अष्टम्यां वृत्तमाचरेत् ब्रह्मचर्यादिसंयुक्तं स्थापयेत्केसवं हरि
म् ३३ कुरुपिणमेवैसं सौवर्णिकलसापरि चंदनं चागुसंध
पं पुष्पाणिकमलानि चः ३४ वस्त्राणवेष्टितं अंजं पूजयेत्विधिवत्

(6A)

॥६०॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीकृष्णायनमः ॥ इन्द्र उवाच ॥
नारदत्वं मुनिश्रेष्ठः सर्वशास्त्रविशारदः ॥ ब्रूहि ब्रह्मोत
मंदेव यत्तु मुक्तिप्रदायकं १ नारदोवाच त्रेतायुगस्य
चांतेहि वापुरस्य समागमे दैत्यकैसा ख्य उत्पन्नः पा
पिष्टो दुष्टकर्मकृत् २ स्वसातस्य माहाश्रेष्ठा देवकी
नाम शोचना तस्याः पुत्रो ह्यमो यो हि सहनिष्पत्तिदा
नवं ३ इन्द्र उवाच ब्रूहि नारदयत्नेन वातादित्यस्य तस्य
च किमर्थं देवकीपुत्रो सहनिष्पत्तिमातुल्यं ४ नारदो
दृष्टो दैत्येन देवज्ञः पापिष्टेन दुरात्मना केनैव विधि
ना विप्र मम मृत्युर्जा विष्पत्तिपदैवज्ञ उवाच ॥ यादवेन्द्र
स्य याज्या वसुदेवस्य देवकी त्वत्स्वसादानवाधीश

(7)

विषादचगताः सर्वे लोकास्तस्मिन्नुतेसति १३ वालत्रेनहतोदैत्यः॥
किंतुवैतन्महद्भुतम् क्रोयेनमहताविष्टोः कंसोचूत्वासएवचः १४॥
प्रतीहारंसमाह्वय प्राहतरक्तलोचनः॥ दैत्यानाह्वयतान्शीघ्रं शस्त्र
विद्याविसारदान् १५ प्रायास्तेतदादैत्याः॥ खड्गश्वलासिपाणयः॥
प्राज्ञाप्राप्यसमायाता युयुधेयुद्धविसारदः १६ दैत्याञ्चु किंकार्यं
वत्तनोस्वामि। नृथ्यतांतत्सुसाप्रतम् कंसञ्चवाच युद्धं कुर्वंतु जोदैसा
सर्वेएवममाह्वया १७ प्रणेनसहकृत्स्नेन। प्रयत्नाद्युद्धक्रोविदाः। त
तस्तेयुयुधुः सर्वे ॥ शस्त्रास्त्रैर्युद्धदुर्मदा १८ कृत्स्नेनसहवीरास्ते व
लेनचतथापुनः। गरुडं पूर्वमित्तंच बलदेवश्चमाधवः॥ १९ चकंसु
दर्शनंचैव हलंचमुसलंचतथा प्रायातो गरुडस्तत्र। स्मरणादेवचाग

(81)

जन्माष्ट

ताः २० प्रासह्यगसुडंतेन चक्रमादायसत्वरम् केषां चिद्वाहवश्चि
न्ना छिन्नग्रीवास्तथापरि २१ शिरोशिपेतुरन्येषा मन्येमध्ये विदा
रिताः। विछिन्नजंघास्त्वपरि पेतुसर्वीमाहासुरा २२ कृष्णेनचक्र
हस्तेन बलदेवेनवैहताः। सुरलेनहलेनेव निहतापतिताशुवि २३
माघिमासेतुसंप्रप्रे सप्तम्यासितपक्षके सूर्योदयवेलायां तिष्ठस्व
र्गसुराःस्तदा २४ उवाचऋषिः सर्वेषां पस्यतां परवीरहा ऋषिः
उवाच ॥ तिष्ठतिष्ठमहोदैत्ये नसतिष्ठसुदारण २५ मछरैर्निहत
स्त्वंहि कीडयिष्यसिन्नतले इत्युक्तोवासुदेवेन क्यपमानोमहीत
ले २६ शिरोसुसैः समादाय कंसदैत्येश्वरंतदा आनयित्वा विनिः
क्षिप्तो गतासुरपुरोवेत् २७ हतेनसैमहोदैत्ये शंखशब्दस्तदा न

(8A)

दुर्वृथा निहतास्तेन मम पुत्रा त्वया शृणु अशुभो विद्यते ग
र्जो मयि नन्दस्पवक्षते ३० भविष्यति हि वै पुत्रः सुरुपो ना
त्र संशयः कंसस्तमपि दुर्धर्षो हनिष्यति ततो मया ३१।
रोदनं क्रियते कान्ते शृणुष्वैव हि गर्जिणी इति वाक्यं तु देव
क्या श्रुत्वा नन्दस्पवक्षता ३२ सत्यं सत्यं देवक्या मित्पाह
वसुतापिनी एतस्मिन् नन्दरे कंसः प्रतीहारं च पृच्छति ३३
विद्यते देवकी कुत्र गृह्णात्र नन्दस्पते ततः प्राह प्रतीहारो
देवस्याग्रे वराकवत् ३४ नदीतीरं गता स्वामिन् स्नाना
र्थे देवकी शुजां प्रतीहारवचः श्रुत्वा चक्रे कोपं ततो सुर ३५
पुतलंग रुग रुतत्रैव देवकी यत्र विद्यते तेनैव देवकी द
ष्टु वाक्यमेवावाच्यभाषत् ३६ किमर्थं हि न गिन्यत्र आ
गतासि च तद्ददः इत्युक्त्वा सा च प्रतीहारं देवकी वाक्यमब्रवी

(9)

३

२१ स्नानार्थमागताहं च पानीयं नास्ति मगहे इत्युक्त्वा
देवकी तत्र गृहं प्रति समागताः २० आयासः स्वगृहे कंसः
प्रतीहारं पुनर्वदन् रक्षितव्यात्वया चैषा स्वगृहाभ्यंतस्ति
ता २२ स्वयमेव ततो रक्षा तस्याकारयतीह सः गृहम
ध्ये स्वसाक्षिणा तात्कैरपियंत्रिता २० दैत्यानिवेशी
ता द्वारे शूलमुज्जरपाणयः एवं निवेशित्वानु गते वि
जयमंदिरे ३१ नसृप्यंति दिवा रात्रौ एव रक्षंति देवकीम्
क्षिहराशिगते सूर्ये गगनजलदाकुले ३२ मासि भाद्रप
देऽष्टम्या कृष्णपक्षेऽर्द्धरात्रके राशाके वषराशिस्ये न
क्षत्रे रोहिणीयुते ३३ बुधे सोभाग्पसंयुक्ते जातः मुत्रो
विधूयते दिव्यपुत्राव । वसुदेवमाहाप्राज्ञः मद्रचक्रुः
सांप्रतं ३४ सुतं गृहीत्वा गकृत्वं यशोदाय त्रतिश्रुति । त

३

(91)

स्थाः कन्यासमादाय पुनरागच्छसत्वरं ३१ यमुनायांततोमा
र्गे पूर्णयावदुभिर्जलेः तादृशजलसंस्मरणं वसुदेवसाविस्म
यः ३६ उवाच मधुरावाचं मम मृत्परमदिह पुत्रस्य वचसं
देहः किमर्थमाहुः पस्थितम् ३७ इति संचित्तवद्गुथा प्रविष्टोय
मुनाह्ये कृष्णाधिंस्पर्शनादेव सखिदल्पजलाद्यभत् ३८ ।
क्षणमात्रेण तेनैव लंघिताय मुना तदा ततः सगोकुलेत्वार्य
नंदस्पृहसंनिधौ ३९ यथासाग्रेन सागत्वा कालकश्यस
मिर्षितः तया प्रदत्ता दुहिता स्ववाक्यं प्रतिपालितम् ४० पुनरे
वं समायातः कन्यामादाय सत्वरम् कालिंदीमधि यित्वा व
मधुरायां समागतः ४१ देवकी च ततः कन्यां जन्तानेन सम
र्षिताः ततः प्रजाते संप्राप्ते उस्थिता दानवाश्च ये ४२ क्रोधमा
स्थायकं ससु प्रतीहारमथा ब्रवीत् देवकी पश्य किं जातं स
त्संमम निवेद्येतां ४३ इति श्रुत्वा प्रतीहारो देवकीपुरतो गतः

जन्मा.

४

दृष्ट्वा कन्यातदातेन सदतीचमुकुर्मर्कः ४५ निवेदितायोदिता
 श्रे कन्याजाताशशोचना तवस्वसुर्महाराज नानां मेदातु
 मर्हसि ४५ कंसकोपसमा विष्टो प्रताहारमथाब्रवी
 त् कौलकोनामरजकस्तस्यैकन्याप्रयच्छतः ४६ ॥ ४६ ॥
 प्रहाराधं प्रताहारततस्तेनैवयत्कृतम् कृत्वाकरान्याते
 नैवः कन्यामशमनिप्राचिपेत् ४७ साचकन्याहरेर्मायाः
 वाङ्मोत्याद्यखेगता अंतरिक्षे तदाकां विद्युद्रूपाब्रवीततः ४८
 बालकोविद्यते तत्र नंदगोपग्रहेनरे तस्मान्मत्स्यैश्चदैत्यस्य
 कंसोऽस्यस्वप्नविष्णति ४९ कृष्णरूपी जगन्नाथः स एवहन
 संशयः अहंचवैश्वानाम तस्यमाया जगद्गुरो ५० इत्युक्त्वा
 थगतास्वर्गे कंसः सुश्रावतांगिरम् अतीवविस्मयाविष्टो ४
 नंदगोपग्रहेनरे ५१ तेनस्त्रीप्रेषितातत्र मृतनास्तनपानतः
 गतासाबालकायैव स्ननपानंचकारह ५२ बालकेनैवसाभुक्ता

(10A)

कृष्णं कृष्णं करोति सा मुचिता च तदा तेन विकृता सा यदा जवेत् ५३।
ततः सा च गता तत्र विद्यते दानवेष्वर निवेदयित्वा वृत्तांत माता
यंच हरे स्मदा ५४ तैवर्जस शिशुः सोमि भुवनाना चेश्वरः त
तः कंसे न दुधर्षा ब्राह्मणः प्रेषितस्तदा ५५ वधार्थं वासुदेवस्य
गतस्तत्रैव संनिधौ सदृष्टो ब्राह्मणः पत्न्या नंद गोपस्य चाग
तः ५६ उवाच ब्राह्मणसाच मम पुत्रोत्र विद्यते तस्परस्तावया
कार्या गुरुस्य च तथा विज ५७ पाना यार्थं गमिष्यामि तडगे
भुसचात्र वीत् ततः सवालकहना तद्धरं दधिभाजने ५८।
निक्षिप्तं वासुदेवेनः ततो वक्रं ननिःसरेत् नंदपत्नी समा
याता दृष्ट्वा ब्राह्मणवक्त्रं क्रम ५९ दधिभाजं तु कौपेन ब्रा
ह्मणं वाक्यं प्रवृत्तं किं कृतं भवतां चैव दधिपानं च यच्छ
तम् ६० तुभ्यं किं नुनदास्यामि दधिनिःक्रासितस्ततः आ
गता हविर्जं सं नचासौ बालको हरिः ६१ त्रैलोक्यनाथो

(117)
जन्मा

५

नगवान् शोतव्यो नात्र संशयः शक्तिरसेन पापेन उपायो
 रचितस्तदा ६३ मेघानाह्वयमानसर्वा नादिदं इदं वचः गोकु
 लानां विनाशाय वर्षयधमहानिशाम् ६३ ततः प्रकृत्वाथ
 गोपाल सर्वमनसिदुःखिताः सर्वनाशे समुत्पन्ने देशान्पा
 गेन जीव्यते ६४ श्वाकर्णवचनेषां कृष्णो वचनमत्र वीत्
 अथ सचिंतयेत्कंस स्रद्धधार्थं विमूढधी ६५ केशीदेवो म्बरु
 ण प्रेषितः कंससृजितः कृष्णेनारूपे संपीड्य केशीप्राणे वि
 योजितः ६६ अरिहृप्रेषितस्तेन वृषरूपो महासुरोः गुह्यां
 गानिततेरस्य यत्रास्ते शिशुरूपधृक् ६७ युष्ममानो ततस्तौ
 वृषयो रतरे हरिः कृष्णो विभज्यष्टंगे वोरिष्टौ तौ घातितौ
 कृष्णात् ६८ काकारूपः कालरूपेण प्रेषितो दानवे भवः कृ
 क्षपाश्चै समायातो हरेश्चक्षुर्विद्यात्कृत् ६९ काको विगृह्य
 कृष्णेन गलगोदित वांसदा कराभ्यां च समुत्पाद्य काको

(11A)

संज्ञा-

६

मुक्तवेशानि वेगिता ७८ यथोसायमुनायत्र विद्यते
 सूर्यपुत्रिना दृष्टातीरंतदासुन्यं दंपती विक्रलो भवेत् ८०
 यद्यहं बालकं पश्ये अद्यैव यमुना नदि तद्दिने न व्रते
 नैव सर्वैश्च स्रज्जनैः सह ८१ संप्राप्ते भा प्रमासे तु करि
 ष्ये रोहिण्यपष्टमी इल्लं च गयादानं इल्लं जाः सज्जनज
 नाः ८२ इल्लं च ब्राह्मणजन्म इल्लं भारोहिण्यपष्टमी इल्लं
 जान्कवी स्नानं इल्लं जैत्रोदशी व्रतम् ८३ इल्लं च गयाश्राद्धं
 इल्लं भारोहिण्यपष्टमी अश्वमेध सह श्राणि राजसूय शतानि
 च ८४ तीर्थानि सर्वदानानि व्रतानि सतिलानि च
 कोटियज्ञं प्रदा नं च कोटि स्यात्प्रपिता तथा ८५ इत्वायत्स
 लमाप्नोति दृष्ट्वाष्टम्यां तु तत्फलम् इत्तुवाच। कृप
 यस्व मुनिश्रेष्ठ बालकेन तु यत्कृतम् ८६ अर्घ्याधि
 चै न पाता ले ह्लाव्यमाने जलोसये नारदो वाच ॥

३

(12)

व्यः क्षिपितस्तदा ७० कथं मत्प्रज्ञे तस्य कथं मम जवेन्तवा ७१
एवं संचिंत्य न दुःखा प्रतीहारमथात्रवीर ७२ नंदमप्या न यश
श्रे गत्वा चात्र ममाज्ञया इति श्रुत्वा प्रतीहारो ह्यानया मा
रुर्नंदके ७३ ततस्तस्मै ददौ चाज्ञां पारिजातं समानयः अन्व
थात्वाह निष्पामि शक्तिमानिश्चितां मतिः ७४ एवं मास्त्विति
तितेनोक्तं गर्भेऽथ स्वग्रहं तदा इदं निवेदितां तेन जार्यायाः पुर
तस्तदा ७५ इदं च श्रुत्वा कुरुषुः क्रुडन्सवालकैः सह आद्य
यक्रुडं क्रुडं ह्यो यदुनाया मया दितं ७६ पारिजातस्य पुष्पा
थं क्रुडं क्रुडं स्पमिषांतरे क्रुडं वत रुमा रुद्य पतितो यमुना हरिः
७७ स एव पतितस्तत्र पतत्येव तदा गताः यत्र तिष्ठति नागं
रुः कालिकेनाम विश्रुतः ७८ श्रुत्वा वत्सनामा चाक्षे गोपा
लेन माहात्मना वार्तां कालचमशोदाये तव पुत्रप्रतापिनी ७९
पतितो यमुना मसु क्रुडं क्रुडं न सहस्रय इति श्रुत्वा यशोदा च

(12A)

॥६॥॥॥ प्रथवांवनवीरस्तोत्रलिषते ॥ चंद्रिकाशक्तिदेवी च जह्वाशंकरपा
वती वृंहाविल्लुगणेशं च देवदवीशमन्वता १ जह्वासर्वेसुरानित्यं क
त्वास्मरणमुत्तमं द्वापंवासच्यविराणां नामोच्चारस्तवंबुवित् २ कृष्णो
गोरस्तथास्तु नैरवो जूतदयकं आणंदो अमृतो कालो माहाका
लस्तथैव च ३ नामान्यतानितेषां च कृष्णगौरश्च जातये कथ्यते नैरवा
सर्वे ध्यात्वा वांछितसिद्धिदा ४ करकः सर्वसौख्याणां सर्वेषु पद्म
वारका आधिव्याधिहरु नित्यं जयतु जगदुत्तमा ५ अलक्ष्मिस्त
भद्रश्च वसुगोवज्जयं च कुवेशो वज्जकं दृस्पदसः कालः प्रियंकरः ६
माहाकालसुवर्णश्च १ रत्नो नागो घिशा च चवां मनांपथि नीमश्च १ म
हाजीमो बभीषणं ७ कपिलो नकुलो वह्नि भूत नैरव घंटकः शंखं
जको स्कंदकः शृंगसनको भिमुषस्तता ८ विद्याधरः सुगंभद्रवट्टको

(13) नैरवस्तथा विश्वमित्रो विश्वसेन । गोपालो गरुडध्वज ८ नारसिंहो ध
विद्युन्मत्तुंगत्रीमुखसुंदर । प्रियामित्रनागहस्ता । यिकजंघत्तथेवद्य १०
• देवांशनाः कममुषचित्तो वैद्यौरतिप्रदः स्मजानचरइत्याक्षः माहापि
चनामक ११ तथा कलिकलोरम्यो ० सर्वैरमातुषतदसौ जागवर्ध
कनित्यं नरनारीवसंकरां १२ सुवर्त्तस्य सिध्दादिरिद्धिबुद्धिप्रदा
यकं । सत्रसिंधारकानां मृतो धरपरायणे १३ पुत्रदा धनदा स्त्री
दामनो वांछक पूरकं जपत शक्तिपुत्रास्ते । भवतु शरणं मम १४ ।
श्रीकारविहृतस्तोत्रं । विरागानामगुप्पता प्रत्यादी देवदेवानां तइ
चंद्राण्यसुरिणा १५ येपठंति नरानित्यं । त्रिसंध्यो भावसंयुता । तेषा
सोष्पाजगंधुस्य जायते दुरितापह १६ इती संतर्णं तं १७ २० वा
लिखितं राधा किसनपठनाय ॥ श्रीकल्याणमस्तु ॥ श्री ११

(13/4)

दिफलैर्विप्रमेधपृच्छसमुद्रवैः नैवेद्यैर्विविधैश्चुन्नेः घृतपक्वैर
नेकधा ६२ दाषकंकारयिवातुतथाकुसुममंडपंगीतवाद्यंतथा
नृत्यंस्वीयशक्त्यातुनारदः ६३ वात्सल्यविलोचनश्चरितपगनीयंपु
नःपुनः एवं च वाविधानंतुयथाविभवशारतः ॥ गुरुं संपूज्यसद्
क्त्या प्रवर्तनीयस्तथा हरिः ॥ ३३ ॥ कृदाने तथापर्वतीर्थवृत्तमुखेषु च
६४ वित्तशास्त्रंतकुर्वीत प्रमेधमप्रसौ योजनेः ॥ शं च यं कुरुते य
स्तु समादाययतस्ततः ६५ धर्माद्यं नोपयुं जीतज्ञेयः ॥ यस्तु तस्करैः
जीवन्त्यायातिकालोयंजयंती वासरं विना ६६ तं खंडमायुषो व्य
थं निराणा मुपजायते ॥ ॥ प्रत्यक्रमनरः यस्तु गुरुं धर्मेपदेशिनः

(14)

जन्मा ६९ विषेदस्वे छयापुण्यकुर्वीणो नरकं व्रजेत्ः-अभिवाद्यगुरुं तस्मा
चर्मकार्याणि कारयेत् ६८ धर्मैश्चार्थैश्च कामैश्च यद्विच्छेदात्मनोहितं
सदद्याच्छक्तितो जन्त्या महं च कंचनं वसुधैः कर्मधातुं च वस्त्रं च
नृषाणामधरेव च ततः पूजा विधातव्यां देवक्याः केशवस्य च ७०
मंत्रेणाचैनेन विषेदपुराणविहितैः १-अदिते देवमातस्त्वं स
र्वप्रापप्रणाशयेत् २-प्रतस्त्वाप्तुं जयिष्यामि भो जवभयस्य
चः ३-पूजिता तु यथा देवि प्रसन्नो बंधुरानने ४-पूजिता तु मया भ
क्त्या प्रशादं कुरु सुहृतेः ५-यथा पुत्रं हरिं लब्ध्वा प्राप्सोति निःकृतिपु
रा ७-३ तामेव तिर्हति देवि सुपुत्रान् प्रददस्व मेः देवा र्चनमंत्रः १-अ

११

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com